

**РЕПУБЛИКА СРПСКА
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЈЕТЕ И КУЛТУРЕ**

**ЕТИЧКИ КОДЕКС
ЗА РАДНИКЕ И УЧЕНИКЕ СРЕДЊЕ ШКОЛЕ**

Бања Лука, март 2019. године

На основу члана 102. став 5. Закона о средњем образовању и васпитању („Службени гласник Републике Српске“, број 41/18) и члана 76. став 2. Закона о републичкој управи („Службени гласник Републике Српске“, број 115/18), министар просвјете и културе, на приједлог Републичког педагошког завода, 29. марта 2019. године, доноси

ЕТИЧКИ КОДЕКС ЗА РАДНИКЕ И УЧЕНИКЕ СРЕДЊЕ ШКОЛЕ

1. Овим етичким кодексом (у даљем тексту: Кодекс) утврђују се морална начела и начела професионалне етике наставника, стручних сарадника и осталих радника средње школе (у даљем тексту: радници школе) и ученика у образовно-васпитном процесу у циљу заштите достојанства, професије и личности, унапређивања моралних вриједности и подизања свијести и одговорности радника школе и ученика у средњој школи (у даљем тексту: школа).
2. Циљ Кодекса је поштовање, разумијевање и прихватање основних начела и морално оправданог понашања у школи.
3. Професионални етички принципи указују на циљеве које сваки професионалац у обављању свог посла треба да остварује и дијели са својим колегама.
4. У школи се његују односи међусобног разумијевања и уважавања личности ученика, радника школе и родитеља ученика.
5. Школа обезбјеђује неопходне услове да би се сви радници школе и ученици упознали са Кодексом.
6. Кодекс се примјењује у професионалном и јавном дјеловању радника школе и ученика школе.
7. Кодекс се састоји од стандарда понашања прилагођених потребама школе, радницима школе и ученицима, узимајући у обзир начела чувања достојанства и угледа школе, радника школе и ученика.
8. Поштовањем и примјеном Кодекса обезбјеђује се несметан рад, очување школске имовине, општа и радна дисциплина и углед школе.
9. Радници школе воде рачуна о интересима школе, чувају интегритет школе, те савјесно, одговорно и посвећено извршавају задужења у складу са својим компетенцијама.
10. Школа промовише највише етичке и професионалне вриједности у спровођењу својих основних задатака образовања и васпитања.
11. У складу са етичким и професионалним вриједностима, од свих радника школе очекује се поштовање, праведност, вјеродостојност, одговорност и међусобно уважавање.
12. Кодекс промовише атмосферу у којој сви радници школе у образовно-васпитној установи чувају углед и достојанство своје професије, одговорно и етички се односе према својим колегама, ученицима, родитељима и осталим грађанима са којима долазе у контакт у школи.
13. Радници школе и ученици треба да се понашају у складу са принципом једнакости и праведности, на начин који искључује сваку дискриминацију, злостављање, узнемиравање или искориштавање.
14. Неприхватљив је сваки вид узнемиравања радника школе и ученика.

15. Узнемиравањем се сматра свако непримјерено понашање према другом лицу у циљу повреде личног достојанства и ометања у обављању радних задатака.

16. Узнемиравањем се нарочито сматра сваки чин, учињен први пут или поновљен, вербални, невербални или физички, који ствара или доприноси стварању непријатног радног окружења и амбијента у којем радник или ученик борави и ради.

17. Радници школе и ученици треба да са пажњом доброг домаћина користе, чувају и штите имовину и основна средства која су им повјерена у раду и настави.

18. Ученици школе треба да поштују сљедећа правила понашања и облачења:

1) одјећа и обућа треба да буде чиста, уредна, без обиљежја као што су натписи, слике или ознаке које вријеђају осјећања других народа или које подстичу вјерску, полну или другу нетрпељивост,

2) нокти и коса треба да буду уредни,

3) пристојно понашање и изражавање, како у вербалној, тако и у невербалној комуникацији, не користећи вулгарности,

4) уздржавање од употребе недозвољених средстава и радњи приликом писмених или усмених провјера знања,

5) за вријеме малог одмора припремају се за сљедећи час,

6) излазак из учионица за вријеме малог одмора дозвољен је само у случају потребе за мијењањем радног простора или физиолошких и других потреба,

7) велики одмор проводе у школском дворишту или холу школе, уз примјерно понашање, тако да не угрожавају своју безбједност, а ни безбједност другог.

19. За вријеме боравка у школи, на наставним часовима и осталим облицима образовно-васпитног рада, ученицима није дозвољено:

1) ношење пирсинга на видном мјесту,

2) упадљива шминка, накит и нокти,

3) ношење уске, кратке и изазовне одјеће која открива груди, стомак и бедра,

4) ношење обуће са високом потпетицом,

5) употреба мобилних телефона супротно Закону о средњем образовању и васпитању (у даљем тексту: Закон),

6) доношење скупоцјених предмета у школу,

7) уношење у школу опасних предмета и материја:

– оружја,

– ножева,

– петарди,

– дроге,

– алкохолног пића и слично,

8) свако ометање рада наставника и других ученика током часа.

20. Радници школе са ученицима, родитељима и другим лицима, као и међусобно, треба да успоставе односе засноване на уважавању, разумијевању, поштовању, толеранцији и избјегавању сукоба.

21. Радници школе треба да:

1) спроводе мјере безбједности ученика и осталих запослених,

2) стручним знањем и радом осигурају постизање прописаних исхода учења, уважавајући предзнања и индивидуалне способности ученика,

3) долазе у школу најкасније 15 минута прије почетка наставе и других облика рада,

4) у прописано вријеме одлазе на часове,

- 5) обавијесте на вријеме директора или помоћника директора о изостајању са посла, ради благовременог организовања замјене,
- 6) користе инвентар и опрему школе искључиво за потребе образовно-васпитног процеса,
- 7) његују односе толеранције, уважавања и поштовања различитости,
- 8) не угрожавају и не повређују физички или психички интегритет ученика и запослених радника школе.

22. Радници школе треба да долазе у школу прикладно одјевени.

23. Под неприкладном одјећом и накитом подразумијевају се:

- 1) кратке панталоне и кожане панталоне,
- 2) кошуље, блузе или мајице без рукава и одјећа са дубоким деколтеом,
- 3) претијесна и прекратка одјећа,
- 4) ношење одјеће са натписима, сликама или ознакама које вријеђају осјећања других народа или која подстичу вјерску, полну или другу нетрпељивост,
- 5) ношење одјеће која открива груди, стомак и бедра,
- 6) ношење папуча, јапанки и патица,
- 7) неуредна фризура, упадљива шминка, накит и нокти,
- 8) пирсинг на видном мјесту.

24. Запослени радници дужни су да утичу на сузбијање сваког облика корупције и незаконитих радњи у школи, те да пријаве такав случај, у складу са Законом.

25. Недопустив је сваки облик непотизма.

26. Радници школе не смију тражити или примати поклоне или услуге за себе, уколико постоји оправдана претпоставка да ће тиме бити извршен директан или индиректан утицај на њихову објективност и испуњење професионалних обавеза.

27. Радници школе који у оквиру свог посла располажу повјерљивим подацима треба да штите тајност таквих података.

28. Радницима школе, у складу са Законом, није дозвољено:

- 1) одбијање извршавања радних обавеза одређених уговором о раду и рјешењем о 40-часовној радној седмици,
- 2) одбијање радника да оде на комисијски љекарски преглед,
- 3) крађа, намјерно уништење, оштећење или незаконито располагање средствима школе, као и доношење штете трећим лицима, коју је школа дужна да надокнади,
- 4) злоупотреба положаја са материјалним или другим посљедицама за школу,
- 5) насилно понашање према ученицима, радницима и трећим лицима,
- 6) долазак на посао у алкохолисаном стању или под утицајем опојних средстава, те кориштење алкохолних пића или опојних средстава током радног времена,
- 7) неоправдан изостанак са посла у трајању од три дана у календарској години,
- 8) организовање инструктивне наставе и курсева за ученике школе у којој ради,
- 9) испитивање и оцјењивање ученика супротно закону и подзаконским прописима,
- 10) организовање ученика у политичке сврхе,
- 11) изазивање националне или вјерске нетрпељивости,
- 12) непримјерено понашање према ученицима, омаловажавање и вријеђање ученика, родитеља ученика или радних колега,
- 13) организовање или учествовање у продаји књига или друге робе ученицима,
- 14) наплаћивање тестова ученицима,

- 15) онемогућавање контроле и стручно-педагошког надзора просвјетним савјетницима и инспекцијским органима,
 - 16) уношење оружја у школу,
 - 17) узнемиравање или злостављање ученика,
 - 18) одавање пословне или службене тајне.
29. Дежурство у школи обављају наставници према распореду дежурства.
30. Дежурни наставник треба да:
- 1) дође на посао најмање 30 минута прије почетка наставе,
 - 2) се брине о одржавању реда и безбједности у школској згради и школском дворишту,
 - 3) предузима потребне мјере у случају нарушавања реда или угрожавања безбједности,
 - 4) ажурира евиденцију дежурног наставника,
 - 5) координира дежурством ученика,
 - 6) затечено стање и значајна дешавања у школи биљежи у књигу дежурстава.
31. Свим радницима школе и ученицима треба обезбиједити једнаку могућност и равноправан положај у поступку испитивања повреда одредаба Кодекса.
32. Кршење Кодекса које врши радник или ученик представља повреду радне обавезе и дужности у складу са Законом.
33. Овај кодекс ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Српске“.

Број:07.042/020-967/19
Датум: 29. март 2019. године

МИНИСТАР
Наталија Тривић, мр

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ЕТИЧКОГ КОДЕКСА ЗА РАДНИКЕ И УЧЕНИКЕ СРЕДЊЕ ШКОЛЕ

I ПРАВНИ ОСНОВ

Правни основ за доношење Етичког кодекса за раднике и ученике средње школе садржан је у члану 102. став 5. Закона о средњем образовању и васпитању („Службени гласник Републике Српске”, број: 41/18) и члану 76. став 2. Закона о републичкој управи („Службени гласник Републике Српске“, број 115/18) којим је прописано да министар представља министарство, доноси прописе и рјешења у управним и другим појединачним стварима, одлучује о правима и дужностима запослених у министарству и одлучује о другим питањима из дјелокруга министарства.

II РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ПРАВИЛНИКА

Законом о средњем образовању и васпитању („Службени гласник Републике Српске”, број 41/18) је прописано да министар доноси Етички кодекс за раднике и ученике средње школе, па како до сада доношење овог прописа није било прописано законом исти је припремљен с циљем да се морална начела и начела професионалне етике у образовно-васпитном процесу, у циљу заштите достојанства професије и личности, унапређења моралних вриједности и подизања свијести и одговорности радника и ученика у средњој школи дефинишу.

III УСКЛАЂЕНОСТ СА ПРОПИСИМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

Према Мишљењу Министарства за европске интеграције и међународну сарадњу број: 17.03-020-1051/19 од 21. март 2019. године констатовано је да, након увида у прописе Европске уније и анализе одредаба Етичког кодекса за раднике и ученике средње школе, није установљено да *EU acquis* садржи обавезујуће изворе који су релевантни за предмет уређивања достављеног етичког кодекса, због чега у Изјави о усклађености стоји оцјена „непримјениво.“

IV ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ПРЕДЛОЖЕНИХ РЈЕШЕЊА

Тачком 1. Етичког кодекса за раднике и ученике средње школе (у даљем тексту: Кодекс) прописано је да се овим Кодексом утврђују морална начела и начела професионалне етике наставника, стручних сарадника и осталих радника и ученика у образовно-васпитном процесу у циљу заштите достојанства професије и личности, унапређења моралних вриједности и подизања свијести и одговорности радника школе и ученика у средњој школи.

Циљ Кодекса је поштовање, разумијевање и прихватање основних начела као и морално оправданог понашања у школи, прописано је тачком 2. Кодекса.

Професионални етички принципи показују циљеве које сваки професионалац, у обављању свог посла, треба да остварује и дјели са својим колегама, прописано је тачком 3.

Тачком 4. је прописано да се у школи његују односи међусобног разумијевања и уважавања личности ученика, радника школе и родитеља ученика.

Школа има обавезу да обезбиједи услове како би се сви запослени радници школе и ученици упознали са Кодексом, прописано је тачком 5.

Кодекс се примјењује у професионалном и јавном дјеловању радника школе и ученика школе, прописано је тачком 6. Кодекса.

Кодекс се састоји од стандарда понашања прилагођених потребама школе радницима школе и ученицима, узимајући у обзир начела чувања достојанства и угледа школе, радника школе и ученика, прописано је тачком 7. Кодекса.

Тачкама 8. и 9. је прописано је да се поштовањем и примјеном Кодекса обезбјеђује несметан рад, очување школске имовине, општа и радна дисциплина и углед школе, те да су радници дужни да воде рачуна о интересима школе, чувају интегритет школе и да савјесно, одговорно и посвећено извршавају задужења у складу са својим компетенцијама.

Школа промовише највише етичке и професионалне вриједности у спровођењу својих основних задатака васпитања и образовања, прописано је тачком 10.

Од свих радника школе очекује се поштовање, праведност, вјеродостојност, одговорност и међусобно уважавање, прописано је тачком 11. Кодекса.

Кодекс промовише атмосферу у којој сви радници школе у образовно-васпитној установи чувају углед и достојанство своје професије, одговорно и етички се односе према својим колегама, ученицима, родитељима и осталим грађанима који долазе у контакт са школом, прописано је тачком 12.

Радници школе и ученици треба да се понашају у складу са принципом једнакости и праведности, на начин који искључује сваку дискриминацију, злостављање, узнемиравање или искориштавање, а сваки вид узнемиравања радника школе и ученика је неприхватљив, прописано је тачком 13. и 14.

Узнемиравањем се сматра свако непримјерено понашање према другом лицу које има за циљ повреду личног достојанства и ометања у обављању радних задатака, прописано је тачком 15.

Тачком 16. је прописано да се узнемиравањем нарочито сматра сваки чин, учињен први пут или поновљен, вербални, невербални или физички, који ствара или доприноси стварању непријатног радног окружења и амбијента у којем радник или ученик борави и ради.

Тачком 17. је прописано је да радници школе и ученици требају са пажњом доброг домаћина, користити, чувати и штитити имовину и основна средства која су им повјерена у раду и настави, а тачком 18. да су ученици школе дужни да поштују сљедећа правила понашања и облачења, која су прописана овом тачком.

Тачком 19. је прописано шта за вријеме боравка у школи, на наставним часовима и осталим облицима образовно-васпитног рада, ученицима није дозвољено.

Радници школе треба да са ученицима, родитељима, другим лицима и међусобно, успоставе односе засноване на уважавању, разумијевању, поштовању, толеранцији и избјегавању сукоба, прописано је тачком 20. Кодекса.

Тачком 21. су прописане обавезе радника школе, а тачком 22. да су радници дужни да долазе у школу прикладно одјевени.

Дужности радника школе су прописане тачком 22.

Тачком 23. је прописано шта се сматра под неприкладном одјећом и накитом

Тачкама 24. и 25. је прописано да су запослени радници дужни да утичу на сузбијање сваког облика корупције и против законских радњи у школи, те пријаве такав случај, у складу са Законом, те да је недопустив сваки облик непотизма.

Тачком 26. је прописано да радници школе не смију тражити или примати поклоне или услуге за себе, уколико постоји оправдана претпоставка да ће тиме бити извршен директан или индиректан утицај на њихову објективност и испуњење професионалних обавеза.

Тачком 27. је прописано да радници школе, који у оквиру свог посла располажу повјерљивим подацима, треба да штите тајност таквих података.

Тачком 28. је таксативно набројано шта радницима школе, у складу са Законом није дозвољено.

Према распореду дежурства дежурство у школи обављају наставници, прописано је тачком 30.

Тачком 30. су прописане дужности дежурног наставника.

Тачком 31. је прописано да свим радницима школе треба обезбедити једнаку могућност притужбе и равноправан положај у поступку испитивања повреда одредби Кодекса.

Непоштовање Кодекса од стране радника и ученика, представља повреду радне обавезе у складу са Законом, прописано је тачком 32.

Тачком 33. је прописано да овај Кодекс ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Српске“.

V УЧЕШЋЕ ЈАВНОСТИ И КОНСУЛТАЦИЈЕ У ИЗРАДИ

У складу са тачком 4. Смјерница за поступање републичких органа управе о учешћу јавности и консултацијама у изради закона („Службени гласник Републике Српске“, бр. 123/08 и 73/12), Етички кодекс за раднике и ученике средње школе је објављен на интернет страници Министарства просвјете и културе Републике Српске, те тиме доступан свим заинтересованим органима и појединцима.

VI ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА

За реализацију овог кодекса није потребно обезбиједити додатна финансијска средства.